

Bostaretxetako saroiko austarria. Egungo lursail-zatikatzea austarriaren egokieraren arabera dela ikus dezakegu.

Austarri del sel Bostaretxeta. Se observa como la parcelación actual está vinculada directamente a la disposición del *austarri*.

Aipagarria da Zerio eta Ilarratza herrien artean aurkitutako ustezko aztarnategia; *San Pelaio* esan diogu egungo bibliografian ageri den leku-izen txikia delako. Alde honetan eta gainazalean handia da Erdi Aroko eta Erdi Aro osteko eraikuntzarako zeramikazko materialen dentsitatea, baina ez genuen esmaltaturiko eta beiraturiko zeramikarik aurkitu. Leku-izenak espazio honen antropizazioa uzten du agerian, hagiotoponimo argi bat baitago, lehen aipatutako San Pelaio, *Miniturri* izeneko iturri-putzua eta guztietan ilunena, *Olanzu*, agian alde honetan egongo zen ola edo laborantzari emandako instalazio bati egiten diola erreferentzia.

Beharreko neurri zuzentzaileak igorri dira hautesmandako elementuen gaineko eragina gutxienera eramateko. Aipagarriak dira, balio ez-material handia duelako, Ilarratzako egungo hilerriari buruzko eta Zerio ibaiaren gaineko burdinbideko zubiri buruzko proposamenak, azken hau XIX. mendeko burdinbidearen trazaduraren erakusgarria baita.

Es de destacar la localización de un posible nuevo yacimiento entre las localidades de Cerio e Ilarraza, que hemos denominado *San Pelayo* por ser el topónimo menor existente en la bibliografía al uso. En esta zona hemos verificado la existencia en superficie de una gran densidad de materiales cerámicos constructivos de época medieval y postmedieval, destacando la ausencia de cerámicas esmaltadas y vidriadas. El recurso a la toponimia menor nos habla de la antropización de este espacio, existiendo un hagiotoponimo claro, el mencionado San Pelayo, una fuente *Pozo Miniturri*, y el más opaco *Olanzu*, que quizás haga referencia a un uso ferrocarril del lugar o una instalación agrícola.

Se han emitido las correspondientes medidas correctoras, que han incluido la minimización del impacto sobre los elementos detectados, destacando las propuestas sobre el actual cementerio de Ilarraza, por su valor inmaterial y un puente del ferrocarril sobre el río de Cerio, como ejemplo del trazado ferroviario del siglo XIX.

F.R. Varón Hernández; E. Telleria Sarriegi

D.2.2. **Lemoa-Galdakao atala (Bizkaia)**

Zuzendaritza: Román Rodríguez Calleja
Finantziakzioa: Elejalde ABEE

D.2.2. **Tramo Lemoa-Galdakao (Bizkaia)**

Dirección: Román Rodríguez Calleja
Financiación: UTE Elejalde

Archaeological monitoring of the earth-moving work carried out from August to its conclusion in June 2012. The results revealed an ethnographic element known as a boundary stone, defined due to the location of the «austarri», or central stones marking the centre of the structure.

Abiadura handiko trenaren atalean eginiko kontrol arkeologikoko lanek, Lemoa eta Galdakao artean, ez zuten balizko aztarnategi arkeologiko bakar baten kokalekua adieraziko lukeen aztarna materialik eskaini. Literatura etnografiko/historikoan saroi izenaz ezagutzen den elementu bat baizik ez genuen identifikatu. Haren hondakin material agerikoa austarri izenaz ezagutzen den harrizko egitura da.

2010ko martxoan eginiko jarraipen arkeologikoko lanetan, Galdakao tunelaren ahotik gertu, harri multzo bat ikusi genuen AHTaren eragin-eremutik kanpora. Labur-labur deskribatuko dugu jarraian. Sei harri lurrean sartuta eta gisa honetan antolatuta: er-

Los trabajos de control arqueológico en el tramo del tren de alta velocidad, entre Lemoa y Galdakao no han dado con evidencias materiales que indiquen la posible localización de yacimiento arqueológico alguno. Únicamente se ha localizado un elemento conocido en la literatura etnográfica/histórica como sel, cuyo resto material visible es la estructura pétreo conocida como austarri.

Durante el seguimiento arqueológico en el mes de marzo de 2010, en la zona del emboquille del túnel de Galdakao, se visualizó fuera de la zona de afección del T.A.V un conjunto de piedras, a describir de la siguiente manera: seis piedras hincadas, conformándose de la

dian harri bat, guztietan garaiena, 1,08 m agerian, sekzio lau angeluarra baina irregularra; beste bostak haren aldeetan (4) eta bat gutxi gorabehera 45°-ko angeluan, ipar-ekialdeko angelu zuzena banatzen duten harrien artean. Azkeneko hau ez dago erdiko harritik beste lauak bezain hurbil –agian tenpluan gerora egin zen zatikatze baten emaitza izan liteke–. Lurrean sartutako bost harriak formaz ia angeluzuzenak dira. *Austarri* edo hauts-harri esaten zaio gisa honetako harritzko egiturari.

Harri multzo honek egun betikoz desagertua den lursail zirkular baten unitatea osatzen du, sarioa izeneko unitatea, eta sarioaren erdian daude harriak. Bostaretxetako sarioa izena jarri diogu lekuak izen horixe duelako. Gutxi gorabehera 240 metroko erradioa du. Elementu etnografikoaren ekialdeko atalean eragin du obrak, Galdakaoko tuneleko ahoa dagoen lekuan.

Garaiena inguratzen duten harriek zehaztuko zituzten aipatu zirkuluaren barruko banaketak. Kasu honetan, bost harri daudenez, Bostaretxetako sarioa bost ataletan banatuta egongo zela pentsa genezake, haietako bi ondo asko ikusten baitira egun burdin hariz inguratuta daudelako.

Bukatzeko, eskerrak eman nahi dizkiot Luis Mari Zalduari, sarioen mundu interesgarri bezain ezezagunaren ikerlari handiari, hasiera-hasieratik eskaini didan aholkularitza eta laguntzagatik; eta eskerrak eman nahi dizkiot, era berean, Bizkaiko Foru Aldundiko Etnografia teknikari Alberto Santanari.

R. Rodríguez Calleja

D.2.3. **Antzuola / Ezkio-Itsaso atala (Gipuzkoa)**

Zuzendaritza: Jesús Manuel Pérez Centeno
Finantziak: Túnel Zumarra ABEE

D.2.3. **Tramo Antzuola Ezkio-Itsaso (Gipuzkoa)**

Dirección: Jesús Manuel Pérez Centeno
Financiación: U.T.E. Túnel Zumárraga

Archaeological monitoring of the construction of the platform for the new Basque rail network between Antzuola and Ezkio-Itsaso, with no results of any archaeological-historical importance.

Euskal Herriko trenbide sare berriaren trazadura Antzuola eta Ezkio-Itsaso artean eraikitze lanak tarteko, obrarako proiektuaren neurri zuzentzaileek aurreikusitako lan arkeologikoei ekin genien.

Alde batetik, lurzorua altxatzea eragin zuten obren gaineko kontrol arkeologikoa egin genuen. Negatiboak izan ziren emaitzak. Bestetik, Ojarbide-Behekoa baserriaren ageriko egiturak dokumentatu genituen xehetasun osoz, baina hurrengo urterako utzi genituen haren zorupean jarduteko lanak. Beraz, Arkeoikuska aldizkariaren hurrengo alerako utziko dugu baserriko lan arkeologikoen laburpen osoa.

Con motivo de las obras de construcción del trazado de la nueva red ferroviaria del País Vasco entre Antzuola y Ezkio-Itsaso, hemos procedido a iniciar las labores arqueológicas previstas por las medidas co-rectoras del proyecto de obra.

Por un lado, se ha realizado el control arqueológico de las obras que han supuesto remociones de tierra. Los resultados han sido nulos. Por otro lado, se ha procedido a la documentación pormenorizada de las estructuras emergentes del caserío Ojarbide-behekoa, aunque la intervención en su subsuelo se contempla para el año próximo. Por tanto, dejamos el resumen completo de los trabajos arqueológicos en el caserío para el próximo número de esta revista Arkeoikuska.

I. Etxezarraga Ortuondo